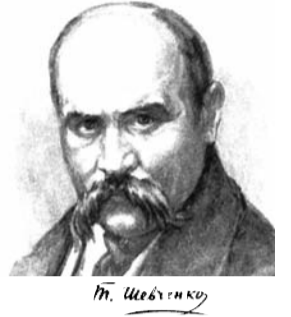

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ / Н-р 7-8/квітень 2014 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Микола ЩЕРБАК

ВЕЛИКДЕНЬ

*Великий день! Великий день!
Ясний Великдень на землі!
Багато радості й пісень
приніс нам янгол на крилі...*

*Веснянку діти хороводять –
Христос воскрес! Христос воскрес!
Сьогодні й сонце не заходить,
а сяє й сяє із небес.*

У номері:

- Олімпіада з української мови ➤ стор. 2
- Інтерв'ю Посла України в Румунії ➤ стор. 3
- Тарас Шевченко – в Ясах ➤ стор. 4
- Тарас Шевченко – в Тульчі ➤ стор. 5
- Слово Степана Бучути в Сучаві ➤ стор. 6
- Великодній ярмарок в Ґура-Ґуморі ➤ стор. 7
- Гетьман України Пилип Орлик ➤ стор. 8
- Вадім Ґузун – «Східні справи» ➤ стор. 9
- Незабуті імена – однодумці ➤ стор. 10
- Первозванні апостоли Євромайдану ➤ стор. 11
- «У кожного – своя доля...» ➤ стор. 12
- Велич людини та її ...нікчемність ➤ стор. 13
- Прийшла весна! Христос воскрес! ➤ стор. 14
- «Собор» тричі номінований Нобелем! ➤ стор. 15
- З днем народження та Воскресінням! ➤ стор. 16

Лист голови СУР до олімпійців**Шановні представники Міністерства Національного****Виховання,****Шановний Генеральний Шкільний Інспектор,****Міхаєла Гунка,****Шановний Шкільний Інспектор, Петронія Скріпкаріу,****Шановні представники держадміністрації,****Шановні викладачі української мови,****Дорогі учні,**

Щороку Національна олімпіада з української мови надає учасникам, викладачам і учням нові можливості.

Цьогорічне місто, у якому відбувається Олімпіада з української мови, це місто з глибоким історичним і культурним резонансом – простір культурного злиття, ключова точка культурного маршруту української мови в Румунії.

Ваша участь в Національній Олімпіаді з української мови

2014 року в Ботошанах – це подія, яка змінить хід вашого життя, вважачи, що кожна подія вирівнює наші біографії і залишається назавжди в наших душах.

Для всіх, однак, вона лишається складним завданням, тому що з цієї нагоди висувують на перший план максимальний досвід, необхідну енергію, силу роботи, амбіції і цілісності, з якими вчителі направляли вас, дорогі учні, підготовуватися до конкуренції, що, звичайно, як боротьба з інерцією, але і пізнання своїх меж.

Я переконаний, що цьогорічна Олімпіада з української мови буде моментом, де ви будете переживати кращі почуття інтелектуального задоволення, що результати вашої роботи, таланту і значення, які ви постійно намагаєтесь підносити вгору та вгору, відкриє вам шляхи до висот.

Скористуюся можливістю, яка тепер на вашому боці, побажати вам успіхів, щоб були взмозі перебороти себе і змогти відкривати далі свою ідентичність.

Ви всі – переможці і заслуговуєте визнання і нагороди.

Шановні вчителі та дорогі учні, на вашому боці – радість переможців!

**Степан БУЧУТА,
Голова СУР**

Олімпіада з української мови в Ботошанах

7-10 квітня 2014 року в Ботошанах відбулася Олімпіада з української мови, в якій брали участь понад 50 учнів з усіх шкіл, де вони вивчають українську мову, та понад 20 вчителів.

Організаторами олімпіади були Міністерство національної освіти Румунії, Повітовий шкільний Інспекторат та з фінансовою підтримкою Союзу українців Румунії.

Олімпіада була відкрита у залі Театру ім. Міхая Емінеску префектом повіту Ботошань Костіка Макалець, генеральним консулом України в Сучаві Василем Боєчком, заступником мера Косміном Андрей, генеральним шкільним інспектором Міхаєлою Гунка, радником Міністерства освіти Елвірою Кодря та представниками Союзу українців Румунії, а з цього приводу голова Ботошанської філії Союзу українців Румунії Семчук Віктор передав листа голови Союзу українців Румунії Штефана Бучути.

Також була представлена і артистична програма, підготовлена ботошанськими учнями «Аніма Мусікае» під керівництвом диригента Лауренціу Паладе та делегацією з України, яка представила українські народні танці.

8 квітня від 10 години учні розпочали письмовий етап Олімпіади з української мови.

Учні та викладачі мали нагоду відвідати повіт Ботошань та осередок Ботошанської філії СуР в Рогожештах, де Семчук Віктор разом із артистичним ансамблем філії представив артистичну програму та показав осередок і музей Ботошанської філії СуР.

10 квітня там, де була відкрита Олімпіада з української мови, у великому залі Театру ім. Міхая Емінеску, відбулося і нагородження учнів та викладачів, де брав участь і голова СуР Степан Бучута.

Отже, крім нагород Міністерства Освіти, учні олімпіади та викладачі української мови були нагороджені Штефаном Бучутою, грошовими преміями та новим книговиданням Союзу українців Румунії.

Були нагороджені наступні учні:

- 1.Лазорек Біанка-Марія – 7-ий клас – Михайлень – відзнака
- 2.Юркуц Марія – 7-ий клас – Вишавська Долина – II премія
- 3.Пінтіліс Джеорджіяна-Деніса – 7-ий клас – Кричунів – III премія
- 4.Годенка Анкуца – 7-ий клас – Вишавська Долина – I премія
- 5.Юркуц Ана-Біанка – 8-ий клас – Вишавська Долина – I премія
- 6.Луцак Алекс-Василь – 8-ий клас – Вишавська Долина – відзнака
- 7.Онужик Ана Світлана – 8-ий клас – Вишавська Долина – II премія
- 8.Самбор Алекс Роберт – 8-ий клас – Вишавська Долина – III премія
- 9.Годенка Іонела-Діана – 9-ий клас – Ліцей Тараса Шевченка – Сігету Мармацією – III премія

10.Нікіфурюк Джеорджіяна – 9-ий клас – Ліцей ім. Еудоксіу Гурмузакі – Радівці – II премія

11.Гарасимюк Деніса – 9-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – I премія

12.Смичкаш Таня-Марта – 9-ий клас – Ліцей ім. Юлії Гаждеу – Лугож – відзнака

13.Каїл Іонела-Пауліна – 10-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету Мармацією – відзнака

14.Лавіца Оксана – 10-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету Мармацією – I премія

15.Усатюк Андрей – 10-ий клас – Ліцей ім. Міхая Емінеску – Сучава – I премія

16.Нямчук Анна – 11-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету Мармацією – III премія

17.Кіріяк Оксана – 11-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – II премія

18.Хоменюк Ралука – 11-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – I премія

19.Попович Беатріса – 12-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету Мармацією – I премія

20.Співалюк Діяна-Марія – 12-ий клас – Ліцей ім. Тараса Шевченка – Сігету Мармацією – відзнака

21.Шмігелські Серджу-Іонуц – 12-ий клас – Теологічний Семінар Сф. Дорофтей, Сучава – II премія

22.Хауреш Нарчіса-Мадаліна – 12-ий клас – Ліцей ім. Лацку Воде – Серет – III премія

Фестивне закриття Олімпіади з української мови також було прекрасене артистичними моментами, представленими учнями Ботошанського Дитячого Палацу та Дитячого Клубу з Дорогою.

Наприкінці всі учні, викладачі та присутні вийшли на сцену для спільної фотокартки.

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

Інтерв'ю Посла України Теофіла БАУЕРА газеті «ВІЛЬНЕ СЛОВО»

Голові Союзу українців
Румунії С. Бучуті

Шановний пане Голово,

З огляду на підвищений інтерес світової, в тому числі румунської громадськості, до подій, що відбуваються в Україні, а також у контексті позитивних зрушень в українсько-румунських відносинах, прошу Вашого розпорядження надрукувати у найближчому номері щомісячника Союзу українців Румунії «Вільне слово» моє інтерв'ю щодо зазначених питань (додається).

Додаток: згадане, на 3 арк.
З повагою,

Посол
Т. Бауер

Щодо анексії АР Крим.

Дії Російської Федерації щодо України у ситуації із захопленням нашої території є нічим іншим як агресією. Порушуючи норми міжнародного права, зокрема, Гельсінського Заключного акту 1975 року, Будапештського Меморандуму 1994 року та інших міжнародних угод, Росія ввела на територію України свої війська, що відбулося також усупереч українсько-російським двостороннім угодам. Наразі керівництво Росії продовжує здійснювати кроки щодо остаточного юридичного оформлення приєднання Криму та Севастополя до Російської Федерації. Зокрема, відбулася ратифікація відповідних законодавчих актів нижньою палатою російського парламенту.

Також на території півострова вживаються заходи щодо максимально швидкої «фіксації» належності цієї території до Росії.

Поспішність, яку Москва виявила на території Кримського півострова, може свідчити про добре сплановані задалегідь дії. Натомість українська сторона вживає усіх засобів, аби ситуація було врегульовано в дипломатичний спосіб, без пролиття людської крові, з дотриманням міжнародних норм. Гадаю, міжнародне співтовариство ще скаже своє вагоме слово на підтримку України – в іншому разі, продовження буде.

Щодо референдуму в АР Крим 16 березня ц.р.

Перш за все варто відзначити, що влада в Києві вважає цей референдум незаконним. Нове керівництво Криму є незаконним, оскільки отримало владу в незаконний спосіб, отже референдум, організований незаконною владою, є де-юре і де-факто незаконним. Фактично, референдум є косметичною операцією, за допомогою якої хтось хоче знайти аргументи для втручання в теперішню ситуацію. Про яку законність можна говорити, якщо референдум організовується в такий короткий період і тим більше в присутності іноземних військових сил на території України.

Щодо європейського напрямку України.

21 березня 2014 року в Брюсселі Уряд України в особі Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка підписав Угоду про політичну асоціацію з ЄС. Це та подія на яку очікувала переважна більшість українського суспільства. На мою думку, цей документ має вирішальне значення для майбутнього України. Маємо юридичну систему для здійснення реформ та дуже серйозну підтримку з боку ЄС у їх забезпеченні. А ще дуже важливо, що Угоду підписано на тлі визнання Євросоюзом європейської перспективи України.

Щодо ситуації на Сході та Півдні України.

Занепокоєння України ґрунтується на фактах продовження концентрації російських військ та нарощування військового потенціалу в прикордонних з Україною районах, здійснення російськими спецслужбами провокаційних заходів на території нашої держави, а також проголошення російськими високопосадовцями і російською пропагандою викривленої інформації про Україну.

Відповідно до Заяви Міністерства закордонних справ України від 08 квітня 2014 р., опублікованої на офіційній веб-сторінці МЗС України, загострення ситуації в окремих містах сходу і півдня України інспіроване ззовні та викликане підривною діяльністю Російської Федерації.

До здійснення провокацій залучені угруповання, які керуються російськими спецслужбами.

Агресивні дії, що ставлять під загрозу життя і безпеку українських громадян, активізація сепаратистських сил та участь у протиправних діях громадян Росії свідчать про намір здійснити другий етап окупації України.

Диверсійна робота супроводжується масштабною пропагандистською кампанією, яка цинічно спотворює факти, застосовує шантаж і погрози, поширює відверту неправду та має на меті виправдати втручання у внутрішні справи України.

Ескалація становища мала призвести до кровопролиття та силового протистояння. Цей привід планувалося використати для подальшої агресії.

Підірвати спокій мала й маячня про появу «американських спецназівців» для подолання дій заколотників. Ці спекуляції свідчать про глибоко уражений спецопераціями спосіб мислення російської агентури.

Сьогодні ситуацію стабілізовано.

Правопорядок забезпечується силами українських правоохоронних органів, які жорстко і в рамках закону діятимуть проти будь-яких антидержавних і антинародних замахів. Розвиток подій знаходиться під контролем.

Українські громадяни не піддалися на провокації. Наш народ не приймає і не прийме ідей сепаратизму та фашизму, які активно поширюють провокатори з російськими спецслужбами. Ідея т.зв. «федералізації» України, нав'язувана Москвою, належить до цього ж числа спеціальних розробок. Йдеться не про федералізацію, а про «паралізацію» нашої держави, її економіки та можливостей наших громадян.

Фундаментальною позицією Уряду України є захист усіх демократичних прав і свобод людини, розвитку справжнього діалогу національного порозуміння в країні та надання всім співвітчизникам вичерпних і реальних можливостей місцевого самоврядування, що дозволять кожному мешканцеві України бути господарем рідної держави. В Україні слід змінити не формальний устрій, а реальну суть розподілу влади. Така перспектива викликає занепокоєння всіх імперських тоталітарних сил, які остерігаються появи в Україні успішної альтернативи керованій псевдо-демократії.

Щодо українсько-румунських відносин.

Цей рік почався з гарних подій для подальшого розвитку українсько-румунських відносин. У ході нещодавнього візиту Глави румун-

ського МЗС до Києва, Тітус Корлеця та Міністр закордонних справ України Андрій Дешиця підписали Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про заходи зміцнення довіри і безпеки між Румунією та Україною. Ця Угода стосується заходів зміцнення довіри і безпеки між нашими країнами, але більше вона стосується військової сфери, співробітництва у сфері військових операцій поблизу кордонів наших країн, обміну інформацією щодо намірів проведення однієї з сторін таких операцій, кількості військовослужбовців, живої сили, техніки, яка буде задіяна в таких операціях, а також об'єднання зусиль щодо модернізації збройних сил обох країн, і це в свою чергу надасть можливість нам не розглядати один одного, в першу чергу, як потенційного супротивника, а навпаки, як партнера.

Також 01 квітня 2014 р. під час зустрічі в рамках міністерських заходів НАТО В.о. Міністра закордонних справ України Андрій Дешиця та його румунський колега Міністр закордонних справ Румунії Тітус Корлеця парафували Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про місцевий прикордонний рух. Ця Угода охоплює декілька мільйонів живих людей, які мешкають в депресивних регіонах як з нашого боку, так і з боку Румунії, бо все, що від столиці знаходиться далеко і воно, як правило, менш розвинуте і потребує більшої уваги і підтримки. А з підписанням цієї Угоди мешканці населених пунктів, які відносяться до 30-ти і 50-ти кілометрової зони, будуть мати можливість на протязі п'яти років, фактично постійно, безперешкодно, з мінімальним процедурним контролем перетинати наш спільний кордон. Тому це сприятиме реалізації того, що соціальні стандарти на цих територіях поступово будуть зростати, в силу того, як люди будуть налагоджувати обмін між нашими територіями.

Говорячи про перспективу українсько-румунських відносин, хотів би наголосити на можливості посилити їх позитивним аспектом. Адже у цей складний для України час Румунія продемонструвала зразок добросусідської підтримки нашої незалежності, територіальної цілісності та суверенітету. Саме це, на мою думку, має стати об'єктивним підґрунтям для нового етапу добросусідських відносин, що базуватимуться на європейських підходах і цінностях. Потрібно відмовитись від стереотипів та недовіри з боку багатьох питань, що дотепер ми відносили до «чутливих». Двосторонні відносини між Україною та Румунією мають формуватись, у першу чергу, з урахуванням національних інтересів наших країн, зокрема, підвищення добробуту наших народів, з максимальним урахуванням етнічних, культурних, мовних запитів усіх національних меншин, що проживають на наших територіях, базуючись на здобутому цивілізованим світом досвіді у цій царині. Зробити так, щоб це нас об'єднувало, а не навпаки. Реалізація таких підходів у формуванні наших двосторонніх відносин, дозволить у найближчій перспективі вивести їх на рівень відносин стратегічного партнерства з відповідними наслідками.

Шевченко – в Ясах!

*Хай з нами процвіте поет Тарас,
Як генія, ми всі його вітаєм,
Хай на свій день прийде до Яс,
Ми з Емінеску тут його чекаєм.*

Березень. Хвилями проходили заходи по вшануванню пам'яті національного поета України Тараса Шевченка як в Україні, так і за її межами, всюди, куди розкинула доля українців у різні часи і за різних обставин. Щодо Румунії, необхідно відзначити традиційність святкування Днів Народження Тараса Григоровича Шевченка українцями, які, незалежно від своєї волі, опинилися у різні часи на території Румунії. У відзначенні цих Днів брали участь представники місцевих українців та національно свідомі емігранти міжвоєнного періоду. Організаторами виступали дипломатичні місії України, які діяли в Румунії впродовж 1918-1922 рр., а з часом - громадські організації етнічних українців, які існували у міжвоєнний період на території Румунії. Приємно відзначити, що закладені тоді традиції продовжуються і сьогодні, і вони проходять протягом цілого місяця березня. Це широкомасштабні заходи, такі, як конференції, круглі столи, симпозіуми національного і міжнародного значення, літературні вечори, концерти та ін.

На цей раз заходи проходили під враженням подій, які мали місце в Україні за останні 40 днів. Ситуація залишається вкрай напруженою. Так і заходи, організовані щодо святкування 200-річчя з дня народження поета України Тараса Шевченка, проводилися на знак пошани та благоговіння героям, які пожертвували себе в ті дні заради незалежності країни, для майбутнього України.

Тарас Шевченко заслуговує того, щоб був пом'янутий всіма українцями, бо просвітив його своїм словом, пророкував визволення селян із кріпацької неволі і піднімав українську мову до рівня високої культури.

На рівні Яської філії СУР заходи щодо відзначення 200-річчя з Дня народження Т. Г. Шевченка проводилися в період 29-30 березня в приміщенні філії 29.03.2014 р., а урочистий концерт відбувся в залі урочистих заходів Національного коледжу мистецтв ім. «Октава Банчіли в м. Яси. В приміщенні нашої філії була організована виставка книг, газет та журналів, демонструвалися фільми про життя і творчість Тараса Шевченка (ми також підготували Слайди в програмі "Power Point": «Слідами Шевченка» – про життя і творчість, «Спадщина Шевченка-художника», «Пам'ятники Шевченкові на Україні і в світі», а також невеликий буклет з цікавими фактами про Шевченка і «Подорож у гості до Шевченка».

Урочистості до 200-річчя з Дня наро-

дження Т. Г. Шевченка відкрилися виступами високих гостей, представників Консульства України в Румунії, представника міської Чернівецької ради, пана професора Андрія Плішки, Чернівецького Університету ім. Ю. Федьковича, проводу СУР та Міністерства Культури, чільних представників Яської префектури,

повітової ради та мерії міста. На Свято Шевченка прийшли і наші друзі від інших меншин які проживають у Яському повіті. На нашу думку, це є ознакою того що існує

бажання до співробітництва між нашими сусідніми країнами і народами, що українців із Яс чимраз більше шанують і визнають їх вклад у духовний і матеріальний розвиток повіту. (Хочу пригадати, що Яська філія вийшла з пропозицією і взяла активну участь в заходах по налагодженню відносин між містами Яси та Чернівці, а також у складанні Угоди про співпрацю між євро регіоном «Дністер», Вінницею і Союзом українців Румунії, а також Угоди про співпрацю між Національним коледжем мистецтв ім. Октава Банчіли з м. Яси та Вінницькою дитячою школою мистецтв «Вишенька»).

В святковому концерті, який відбувся у залі урочистих заходів Національного коледжу мистецтв ім. Октава Банчіле м. Яси виступили такі колективи, як: «Джерело із Львова» «Буковинські голоси» від Сучавської філії СУР, «Надія Замка» з Сучавської філії СУР, «Буковинські квіти» з Ботошанської Філії СУР, «Веселка» та «Буковинка» Яської філії СУР, «Адамос Брасс» - від Національного коледжу мистецтв ім. Октава Банчіле м. Яси, Іван Дерда – заслужений артист України (м. Чернівці), Світлана Сасу – співачка та актриса із Києва та ін.

Хотілось би, щоб і в Ясах урочистості починалися з покладання вінків до пам'ятника-погруддя Шевченка, але, на жаль до цих пір ще не знайшли такої можливості. Надія є..... може вона колись і збудеться. Хто допоможе нам у цьому?

«Обніміть, брати мої» і «Борітеся, поборете! – закликав великий Кобзар «дітей нерозумних» трагічної і великої в своїх муках і боріннях України, за що носив тяжкий хрест мученика. А як ми виконуємо цей заповіт сьогодні, як розсіваємо невмируще слово, щоб воно проросло в душах всіх українців і дало плоди? Своїм словом і ділом Шевченко виробив для українського народу, для нас, його відгалужень в діаспорі, чільне місце серед народів світу. А ми повинні продовжувати його справу. Тож знайдімо, кожен у своїм серці, місце для його могутнього і розкутого духу, щоб він був з нами завжди, не тільки у день його роковин, бо він наше слово, наш дух, совість і правда.

А в нас, тут, у Румунії, що можна б зробити? Можливі різноманітні конкурси. Іноді і на деяких святах, навіть нешевченківських, можна знайти момент його відзначення. А можливо, і на деяких забавах, чому б не згадати ім'я Шевченка, навіть і чужим людям не сказати, хто він, як його знає весь світ. Треба любити Шевченка не лише читаючи його вірші, чи співаючи його пісні, треба любити і робити його широковідомим серед друзів і знайомих, навіть і серед недругів, і сподіватися на любов до нього наших дітей, онуків та всіх наступних поколінь нашого роду.

Голова Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – В ТУЛЬЧІ

Тарас Шевченко – видатний український поет, прозаїк, драматург, художник, політичний і громадський діяч. Він був людиною універсальних обдарувань. Все його життя і творчість були присвячені українському народу. Поет мріяв про ті часи, коли його країна буде незалежною, суверенною державою, коли в Україні шануватиметься мова, культура та історія народу, а люди будуть щасливими.

Щороку відзначають українці на своїй землі і в зарубіжжі річницю від дня народження великого сина України, геніального поета і художника Тараса Шевченка. Ми називаємо його ще апостолом правди і свободи, нескореним борцем за волю України.

Поет пов'язав свою долю з долею України. Він виступив зі своїм словом на її захист від поневолювачів, закликав до боротьби, залишив своїм «живим і ненародженим землякам» важливі дороговкази. Господь вислав Україні Шевченка, виразника голосу поневольного народу.

Шевченко розкрив причину трагедії свого народу у своїй поемі «Сон», назвав головних винуватців.

Гнів викриває і засуджує поет всю сутність російського царизму, його загарбницьку політику. Царизм, пише поет «неситим оком на край світу заглядає, чи нема країни, щоб загарбать».

І Росія Путіна й на сьогодні не відмовилась від політики експансії, а на поневолення інших народів

узяла під свій контроль Крим. В її руках майже весь інформаційний простір України. Вона не хоче змиритись з існуванням незалежної української держави.

Шевченко знав добре історію України і він прийшов до висновку, що тільки «у своїй хаті – своя правда і сила, і воля».

Шевченко закликає своїх земляків до жертвної любові України: Тарас Шевченко перестає бути поетом однієї доби, - він наш повсякчасний провідник.

Кінець березня був для українців з Добруджі найважливішою святковою подією тим більше, що це «Рік Тараса Шевченка», відзначений не тільки в нас, а й у всьому світі ЮНЕСКО.

В суботу, 29 березня, наша українська громада освятила новий осередок. Це гарний, великий будинок, де будуть зустрічатися наші українці з різних нагод. Тут будуть проводитися репетиції художніх гуртків: пісні, танців і т.п., конференції, різні зустрічі і т. д. Будинок чистий, світлий, приємний.

Освятити його єпископ Тульчі Вісаріон разом із собором священників.

На церемонії були присутніми перший заступник голови СУР пан Юрій Глеба, примар міста Тульчі Константін Ходжа, сенатор парламенту Октавіан Моток, заступник голови Тульчанської повітової ради Василе Стан, генеральний інспектор Шкільного повітового інспекторату Дмитро Дам'ян, головний редактор

журналу «Наш голос» Ірина Мойсей, представники інших тульчанських меншин і велике число членів нашого союзу.

Присутні гості коротко висловили щирі побажання і нових успіхів в новому осередку. Примар Ходжа Константін підкреслив, що в Тульчі проживають 14 національних меншин, які добре співпрацюють і що українська меншина підтверджує багатоетнічний колорит придунайського міста. Від імені СУР пан Юрій Глеба побажав нашій громаді нових успіхів в новій хаті.

Ансамбль пісні і танцю «Задунайська Січ» представив коротку артистичну програму.

Тут же було згадано про свято нашого Генія і Пророка Тараса Шевченка.

Після обіду продовжили розмови на тему «200 років від народження українського поета Тараса Шевченка»

Наступного дня, в неділю 30 березня, прибули делегації з усього повіту, з Києва та Бухареста. Пані Алла Кендзера, Голова Секретаріату Товариства «Україна – Світ» і пан Валентин Сперкач, видатний український кінорежисер з Києва разом із паном Степаном Бучутою прибули до погруддя українського поета Тараса Шевченка, що знаходиться в Ротонді видатних тульчанських людей.

(Далі буде)

Віргілій РИЦЬКО

Голові Союзу Українців Румунії Стефану Бучуті

Шановний пане Стефано!

Товариство зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ» щиро дякує Вам за сприяння в підготовці та участі членів Товариства: Голови Секретаріату Алли Кендзери, керівника секції кіно, Лауреата Національної премії ім.Тараса Шевченка Валентина Сперкача, керівника молодіжної секції Товариства, артистки театру і кіно Світлани Сасу та вокального ансамблю «Джерело» (Львів) в рамках відзначення на загальнодержавному рівні в Україні та у світі 200-ї річниці від дня народження символу української нації, видатного поета, художника, громадського діяча Тараса Григоровича Шевченка серед закордонного українства та румунського суспільства в Сучаві, Ясах та Тульчі.

Голови філій СУР та особисто Ви, пане Стефано Бучута, зробили усе можливе, щоб заходи пройшли на високому рівні, а членів делегації під час перебування в Сучаві, Ясах та Тульчі почувалися комфортно.

Принадно хочемо повідомити, що ми ознайомилися з планом СУР на 2014 рік і хочемо Вам запропонувати подальшу співпрацю в проведенні заходів до шанування Довженка, у якому може виступити голова Спільки кінематографістів України Сергій Тримбач з його дослідженнями про Олександра Довженка та презентацією книги «Довженко без гриму». Також пропонуємо продовжити роботу про українців Румунії і зняти документальний фільм про життя українців Мараморощини. Також просимо підтримати презентацію документального фільму про Задунайських козаків в Тульчі.

З нагоди святкування було вручено 30 медалей членам Ради, письменникам та працівникам редакцій СУР.

Дозвольте виразити Вам повагу та сподівання на подальшу плідну співпрацю.

Чекаємо від Вас відповідь.

Голова Товариства «Україна-Світ»,
Герой України

Голова Секретаріату

Іван Драч
Алла Кендзера

Виступ Степан Бучути на відзначенні 200 річчя Шевченка у Сучаві

Шановні гості,
Шановні газди,

Вітаю всіх Вас з нагоди 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка!

Як голові Союзу українців Румунії, дозвольте мені звернутися до Вас із щирим «Ласкаво просимо».

Урочистості з нагоди святкування 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка, поета, художника і гуманіста, мають особливе значення.

9-те березня 2014 року був особливим днем пам'яті серед українців, коли всі вони святкували народження «барда» України, визнаного за його значну художню роботу і внесок у формування української національної свідомості, ідентичності.

Союз українців Румунії запрошує нашу громаду організувати та проводити різні заходи протягом цього року на честь генія українського народу Тараса Шевченка, про якого ми можемо сказати, що небагато людей мали більш глибокий вплив на Україну, аніж Тарас Шевченко.

Протягом 47 років свого короткого життя Шевченко написав численні вірші та створив художні твори мистецтва, які цінують і поважають у країнах у всьому світі.

Його «Заповіт» був перекладений на більш, ніж 100 мов, в яким поет-трибун кидає до всіх палкий революційний заклик:

«Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте»

Слова Т. Шевченка залишаються і на сьогодні поштовхом для громадян України, які повстали в ім'я демократії, свободи і їх права на самовизнання.

Твори Шевченка посприяли зростанню української національної свідомості, і вони мають вплив на українського інтелігента, літературне і національного життя.

Тарас Шевченко з геніальною художньою силою висловив ідеї, які підняли українців на боротьбу проти рабського становища все ширші народні маси.

Святкування Тараса Шевченка в Румунії є символом духовного єднання, дружніх, добросусідських відносин між українським і румунським народами.

Не забуваймо спом'янути Тараса Шевченка добрим, щирим словом!

Святкування 200-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка в румунських повітах Сучава, Тульча та Яси

Делегація Товариства «Україна-Світ» у складі голови секретаріату Алли Кендзери, лауреата Національної премії ім. Тараса Шевченка Валентина Сперкача, артистки театру і кіно Світлани Сасу та вокального ансамблю «Джерело» (Львів) взяла участь, на запрошення Союзу українців Румунії з повіту Сучава, у ювілейних заходах, організованих закордонним українством та румунською спільнотою в Сучаві, Ясах і Тульча в рамках відзначення 200-ї річниці від дня народження символу української нації, видатного поета, художника, громадського діяча Тараса Григоровича Шевченка.

Заходи, присвячені 200-річчю від Дня народження Тараса Шевченка, розпочалися в приміщенні Сучавської повітової філії СУР (м. Сучава) 29 березня 2014 р. міжнародним симпозиумом, урочистим відкриттям фотовиставки «Тобі, Тарасе, присвячуємо» та святковим концертом у «Домі польським».

Союз українців Румунії випустив унікальну та надзвичайно багату відбірку літератури, присвячену Тарасу Шевченку.

Друкowana продукція Союзу українців Румунії присвячена Т. Шевченку

У міжнародному симпозиумі взяли участь Префект повіту Сучава Кетелін Некіфор, префект повіту Сучава Флорін Сінеску, депутат Парламенту Румунії від польської меншини Гервазен Лонгер, лауреат Національної Шевченківської премії Валентин Сперкач, голова секретаріату

Товариства «Україна-Світ» Алла Кендзера, заслужені артисти України Іван Дерда та Діана Анепська, депутат Чернівецької

повітової філії СУР Віктор Семчук, Генеральний консул України в Сучаві Василь Боечко з дружиною, віце-консул Володимир Палесіка з дружиною, працівники Генконсульства, місцеві українці та представники румунської громадськості.

На завершення симпозиуму його учасники переглянули документальний фільм «Тарас», створений відомим українським кінорежисером-документалістом Валентином Сперкачем. З нагоди відзначення Шевченківських днів у Сучаві поету-перекладачу творів Тараса Шевченка Іону Козмею Алла Кендзера за дорученням УВКР вручила Ювілейну медаль «200 років Тарасу Шевченку», ініційовану Українською Всесвітньою Координаційною Радою. Від імені Товариства Алла Кендзера та Валентин Сперкач вручили Почесні грамоти Товариства «Україна-Світ» «за вагомий особистий внесок по святкуванню 200-річчя Т. Шевченка» керівникам Бухарестського, Сучавського, Сату-Марського та Яського повітів Союзу українців Румунії.

У святкових концертах в м. Сучава та м. Яси взяли участь заслужені артисти України Іван Дерда та Діана Анепська, лауреат міжнародних премій, артистка театру і кіно, естрадна співачка Світлана Сасу, вокальний ансамбль «Джерело» Львівської музичної школи під керівництвом Нелі Гриценюк та місцеві українські фольклорні колективи.

(Продовження на 12 стор.)

Алла КЕНДЗЕРА

Голова Секретаріату
Товариства «Україна Світ»

Учасники Міжнародного симпозиуму

Вітальний танець ансамблю «Козачата» з м. Сучава

обласної ради Михайло Павлюк, радник Міністерства культури і культів Румунії Ярослава Колотило, голова СУР Штефан Бучута, голова Сучавської повітової філії СУР Бореслав Петрашук, голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький, голова Яської повітової філії Віктор Григорчук та голова Ботошанської

ЗДІБНА Й ПРАЦЕЛЮБНА ІЛЯНА ТЕСЛЕВИЧ

Наших українців, взагалі, як мужчин, так і жінок, знаємо здібними й pracowитими. З молодих літ беруться за будь-яку роботу, а зокрема, направляються до різних ремесел. Між ними – і наша п. І. Теслевич з Лугожу, член Сурівської організації, вірна православна українка, яка співає і в церкві, і в хоровому колективі «Шовкова трава», всіляко підтримує нашу українську громаду.

Народилася в українському селі Гусарка (Падурень) в повіті Тіміш на 15 км від м. Лугожу. Восьмирічну школу закінчила в ріднім селі (здає, як вона дуже любила співати українські пісні і танцювати в школі), лицей і технічну школу (спеціальність – проектування одягу як модельє).

Давно збираюсь написати про неї адже стала вона відома вже не тільки у нашому повіті, а і в інших повітах, де діють художні колективи. Запрошену до її хати, зосередила мою увагу простора кімната, перетворена на швейну майстерню, в якій багато швейних машин, вишивальних також, великих і малих. Отже має фірму й без жодної реклами.

– Цікаво б знати, як ви запримітили, що у вас любов і хист для шиття та вишивання і як почали пречудову роботу?

– Ще змалку в батьківській хаті моя мама мала швейну машину для сім'ї. Хоч мама не заохочувала мене пробувати шити. Я крадькома, коли нікого не було вдома, шила маленькі речі для лялечок та інше. Після лицю, після школи все більше бажала стати модельєром. Спочатку я шила для себе, для сім'ї, родини, друзів. Одяг.

А перші українські костюми пошила діточкам з дитсадка, де були і мої діти. Потім для вокальної групи «Шовкова трава». Можу згадати також мала нагоду виробляти народні костюми для німців, бо у Лугожі є і організація Німецького Форуму. Потім – для танцювальної групи «Зелений барвінок» в якій танцювали і

мої діти, маючи модель від колективу «Зоря», що в Бухаресті. Це були костюми з України, і як розчули й інші банатські колективи, з

Копашіля та Карансебеша, Кричова, Корнуцела, то й вони попросили посприяти. Будь ласка!

– Коли маєте час також і для сім'ї, як жінка, як мати, і хто Вам допомагає?

– Я це роблю тому, що люблю цю професію. Працюю щодня в школі, в Технічному лицей-Коледжі ім. Валеріу Браніште, як майстер-

інструктор-модельєр. Після обіду, у суботу займаюся своєю майстернею, навіть і до 12-ої години ночі. Не легко, але коли робиш щось від душі, то і сили надходять. Правда, мені допомагала і моя сім'я, мої діти, бо тепер вони приходять з ідеями, разом вибираємо моделі, хоч не так багато вони мають часу. Михайло, син, зайнятий, бо вже працює інженером-топографом і в Румунії, і в Німеччині. А дівчина ще студентка у архітектурному факультеті в Тімішоарі.

– Які проекти маєте на майбутнє і звідки вибираєте такі чудові моделі?

– Продовжувати далі, бо це моє хоббі! Почала роботу над костюмами для вокальної групи «Буковинка» м. Яси, які скоро будуть готові, слідує праця для Арадського повіту, для Тімішоари, Лугожу і т.д. Колір, моделі вишивання, все, відрізняються, кожні групи вибирають моделі, які люблять, а я ставлю перед ними різні моделі. Маю книжки, різні журнали з українськими моделями, шукаю по інтернету з України, ставлю їх поруч, вибираю, що до чого підходить.

Головне знайти потрібний матеріал, а головне текстильний, бо дедалі вже менше фабрик у нашій країні.

На моє запитання, що бажає п. Іляна для себе і своєї сім'ї, вона відповіла коротко: «Здоров'я, бо тоді все буде добре».

– Як чудового творця-модельєра, що вам приносить ваша професія?

– Багато праці і багато задоволення, бо всі дні мого життя перетворені в різнокольорові квіти, листочки, стовпчики, готові костюми, наче українська писанка, милують і веселять людей, бо така чудова українська вишивана сорочка, така чудова!

Правда, п. Іляна одна з бойовитих для сім'ї жінок і амбітна у житті, як скромна особа, не любить хвалитися, а чесно обнімає скромність і поважає кожну людину. В кінці місяця березня п. Іляна святкувала свій день народження і дуже хочеться побажати їй через наше «Вільне слово» всього найкращого в житті, здоров'я і великих успіхів у своїх проєктах, над якими працює.

Хай так і буде. Дякую за розмову, пані Іляна!

Анна БЕРЕГІЙ

ВЕЛИКОДНІЙ ЯРМАРОК

Стало традицією, щоб кожного вівторка, у тиждень перед Шутковою Неділею, у південно-буковинському курортному місті Гура Гуморулуй відбувався Великодній ярмарок, а цього року це було на восьмого квітня. Хоч у буковинських околицях початок квітня був похмурим, холодним і дощливим, тієї днини стало гарно, хмари розвіялися, а сонце світило, охоплюючи всю природу своїм теплим промінням, і це надало події надзвичайну, можна б сказати, святкову атмосферу, сприяючи таким чином відповідним умовам, в яких відбувся цей вже XVI-ий ярмарок.

Організований місцевим Музеєм Народних Звичаїв, Примарією міста Гура Гуморулуй та місцевим Культурним Центром, а також і Сучавським Культурним Центром «Буковина», ярмарок відбувається з метою заохочування народних творців-майстрів для збереження, удосконалення і поширення в буковинському, але і в євро-

пейському просторі, культурних цінностей писанкарського мистецтва, різьблення по

дереву, гончарства, кожухарства, вишивання тощо.

Писанкарство, головню гуцульське, має давнє, традиційне походження і дуже розповсюджене у цих околицях. Знаємо, що гуцули дуже талановиті, їхні писанки вже віддавна звісні і за кордоном, у різних частинах світу, вони були і є високо оцінені на різних міжнародних виставках. Гуцульські писанки мають свою окрему специфічність щодо моделей, але і красок, в яких переважають так звані «теплі» кольори: червоні, оранжеві, коричневі, жовті.

Наприклад, із місцевості Палтін були присутні Верига Олена, Чуверка Аурелія, Ясиновські Елена Петронела із донькою Андреею, Феркал Лукреція і Мірела, із Чумирни була Євдошик Сільвія, із Паначу – Штеф'юк Дженовева, родина Горбан Марія та Іван із Ульми, Лев'юк Орися з Радівців та інші.

Приємною несподіванкою була і присутність молодої писанкарки Бойчук Родіка із Балківців, яка вперше брала участь на цьому ярмарку тут, в Гура Гуморулуй.

(Продовження на 16 стор.)

Ярема ОНИЩУК
Фото автора

Теофіл РЕНДЮК

«ГЕТЬМАН УКРАЇНИ ПИЛИП ОРЛИК: МОЛДОВСЬКІ ТА РУМУНСЬКІ ШЛЯХИ»

I. Молдова та Валахія в уявленні Пилипа Орлика до його прибуття до міста Бендери у 1709 році

Маленькому Пилипу 11 грудня 1673 року було трохи більше року, коли його батько - католик Степан Орлик, на 51-му році життя помер від тяжких ран, отриманих під Хотинською фортецею, нинішня Чернівецька область України. [Ім'я Пилипа походить від давньогрецького Philippos – «той, хто любить коней». В українському народному мовленні це ім'я пережило тривалу трансформацію, починаючи від чужого спочатку становлення українського інтегрального соціуму звука (ph/ф), та, завершуючи пізнішим широким поширенням в українському суспільстві виразом звуку (ф/п): Філіп/Пилип. – Т. Р.]

Його батько був вимушений захищати, в силу відомих історичних обставин, інтереси тодішньої Речі Посполитої, в ході польсько-турецької війни 1672-1676 років, де українці, в черговий раз, відіграли важливу роль.

Сам Пилип батька не запам'ятав, але пізніше розповіді матері Ірини Малаховської, вихідці з православного литовсько-білоруського шляхетського роду, сформували незабутні уявлення про Хотин і підвасальну Османській імперії Молдову, до складу якої місто, разом з фортецею, входили на той час до складу Оттоманської імперії.

На той час маленький Пилип не міг знати, хіба що від Всемогутнього Бога, про те, що власна доля багато разів водитиме його по блискучої Хотинської фортеці, але в якості великого гетьмана України, витонченого дипломата, предводителя війська, історика, письменника, публіциста, носія багатьох іноземних мов, творця першої написаної Конституції у світі та низки автентичних творів української епістолярної літератури, але найголовніше – творця виключно особливого періоду історії українського народу та Європи.

Про те, що його матір дотримувалася православної віри, свідчать два достеменних факти.

По-перше, Пилип був хрещений за православним обрядом, що в глибоко віруючій сім'ї без відома матері було і є неможливим. Крім цього, власні нотатки впродовж 1720, 1721 та 1722 років у «Діярії» [«Щоденнику». – Т. Р.] згадують про Орликового патрона – святого Пилипа – кожен раз під однією і теж датою – 11 жовтня за старим стилем⁶, що відповідає православному календарю. Це датування велося П. Орликом під час його тривалої подорожі з Швеції до Греції за старим календарем.

По-друге, у «Діярії» за 5/16 травня 1722 року П. Орликом власноручно зроблено такий запис: «16/5 у суботу в день святої мучениці Ірини я молився на літургії за світлу пам'ять моєї матері небіжчиці, яка називалася Іриною»⁷, у зв'язку з чим можна з впевненістю ствердити про належність його матері та, власно П. Орлика, до православних віруючих.

Хлопчик ще точно не знав, де знаходиться

Хотинська фортеця, але всією своєю сутністю прагнув колись дійти до цієї унікальної та історично значимої місцевості. При цьому він мав глибинний, особисто обґрунтований, морального та душевного характеру аргумент – відшукати могилу батька. Він тоді ще не здогадувався, що власна турбулентна доля, незалежно від його бажання, кине його саме до Хотина, де він у 1721 та у 1737 роках проживе одні з самих хвилюючих епізодів власного життя.

Вже під час навчання у найстарішому освітньому закладі Білорусі – Віленській єзуїтській академії – молодий талановитий слухач почав серйозно цікавитися польсько-турецькою битвою 1673 року під Хотином в надії хоча б що-небудь дізнатися про обставини поранення та смерті рідного батька. Проте у зазначеному навчальному закладі, з його єзуїтською специфікою, П. Орлику вдалося дізнатися про це небагато, тому тема для нього залишалася відкритою.

Кардинально іншою виявилася ситуація у Києві, куди наприкінці 80-х років XVIII-го століття, мати, продавши всі свої маєтності у Білорусі, переїхала до України спеціально, щоб син міг далі здобувати ґрунтовні знання. Доступ до небаченої кількості літератури на різних мовах, успішне навчання у Києво-Могилянській академії, освітня програма якої не лише відповідала, але й перевершувала рівень університетів та аналогічних академій Європи відкрила енергійному та охочому до знань юному слухачу П. Орлику нові можливості, у тому числі щодо польсько-турецької війни 1672-1676 років. Саме у Києві він дізнався, що битва під Хотином, якою він цікавився, сталася 11 листопада 1673 року, коли з'єднане польське і литовське військо під командуванням коронного великого гетьмана Яна Собеського, який отримав прізвисько «Хотинський лев», розтрощило дощенту турецьку армію на чолі з Хусейном-пашею (близько 35 тисяч чоловік), що

укріпилася в колишньому польському таборі часів першої Хотинської битви 1621 року. Польська армія, що нараховувала близько 30 тисяч солдатів, облягла Хотинську фортецю ще на початку листопада 1673 року. Фортеця була добре пристосована до оборони: розташована у вигині Дністра, із середньовічними мурами, посиленими земляними шанцями, побудованими за півстоліття до цієї війни.

Перші атаки на турецькі позиції відбулися 10 листопада, але вони були лише розвідкою боєм розташування супротивника. Головна битва відбулася наступного дня, коли Я. Собеський вдарив на турків, змучених негодою та безсонням. Після того, як військо Я. Собеського тривожило обложених нічною симуляцією атак, на світанку 11 листопада великий гетьман особисто повів військо, де був і батько П. Орлика, в атаку у сніговій заметілі. Після залпу польських гармат піхота та спішені драгуни вдарили на вали турецького табору, збивши ворога з позицій та утворивши в шанцях проходи для атаки кінноти. У проломи на валах і шанцях ринули гусари гетьмана С. Яблоновського. Турки відповіли контратакою кінних спавів, але не змогли вистояти удару важкоозброєних гусарів, і скоро битва розгорілася по всьому турецькому табору та у фортеці. У зв'язку з панікою, яка охопила турецьке військо, Хусейн-паша наказав відступати на іншій бік Дністра. Але єдиний міст у Хотині був пошкоджений вогнем польської артилерії і завалився під вагою втікачів. Лише кільком тисячам турків з усього 35-тисячного війська вдалося втекти до зайнятого османами Кам'янця-Подільського. Решта турецької армії була вибита або потрапила у полон. Польські втрати були значно менші, але серед постраждалих була і найдорожча для П. Орлика людина – його батько.

Академія, – пише Олександра Трофимук у своїй брошурі «Пилип Орлик: гетьман в еміграції, бароковий поет, автор першої Конституції», – сформувала П. Орлика не лише тонким стилістом, здатним працювати в Генеральній військовій канцелярії. Напевно, головними зернами, які запали в душу юнака, вихованого на ідеалах лицарства, були ті ідеї, що становили основу православ'я та підґрунтя державності (не слід забути, що батько П. Орлика помер внаслідок битви з турками, яка в черговий раз принесла перемогу християнським військам; не слід забути, також, що виховувався хлопець під наглядом матері, яка походила з православно-шляхетського роду; варто зважати і на те, що рід Орликів покинув Чехію після краху національно-визвольного руху XVI-го століття). Це відбулося у всій творчій та державницькій діяльності П. Орлика. Саме в Києво-Могилянській академії він навчився бачити історію і сучасність тодішньої України очима козацької старшини і простого народу, що у 1710 році відобразиться у власному історіософському баченні «Історії козацького народу», викладеної у преамбулі до Конституції.

(Далі буде)

Цікава для українців серія книжок, розпочата автором під егідою Румунської Академії

ВАДІМ ГУЗУН – «СХІДНІ СПРАВИ»

Вадім Гузун (Vadim Guzun) народився 25-ого лютого 1976 р. в місцевості Кіцкані Векь, Бесарабія. Батьки: Анатолій і Ніна. По закінченні в 1994 році медичного ліцею в Оргеї, Вадім вступив до Правового факультету Університету м. Крайова.

Закінчивши його в 1998 р., працював у юридичній галузі адвокатом і юрисконсультантом у фінансовій ділянці.

Після десяти років вступив до Дипломатичного Корпусу, спочатку на посаду референта по Україні в Міністерстві Закордонних Справ Румунії, Департамент Східної Європи і Середньої Азії.

У 2013 році В. Гузун отримав звання доктора історичних наук Румунської Академії внаслідок дослідницького стажу в Інституті Історії ім. Джордже Баріціу в м. Клуж-Напока і захисту дисертації, під проводом унів. проф. Георге Янку під заголовком: «Штучний голод в СРСР в 1920-1930 рр. і його вплив на румунський простір».

Зацікавившись утворенням сталінського режиму, політикою советизації, румуно-радянськими відносинами, а також українською і придністровською проблемами, молодий доктор історичних наук Вадім Гузун опублікував різні статті та дослідження, розпочав багато дебат в академічному середовищі на тему голодомору – як політичний засіб в СРСР та утечі по через Дністр в міжвоєнну Румунію.

В 2011 р. професійний дипломат В. Гузун розпочав серію книжок, озаглавлену «Східні справи» ("Afaceri orientale"), під егідою Інституту Історії ім. Джордже Баріціу м. Клуж-Напока Румунської Академії. Дотепер опублікував, як автор або видавець, 11 томів цієї серії.

Треба зазначити, що в кожному томі, прямо або побічно, текст стосується бурхливої історії України, боротьби з радянською владою, або боротьби українців за незалежність, що триває до сьогоднішнього дня.

Заголовки серії :

1) «Великий радянський голод, 1926-1936 рр.», Бая Маре, Видавництво Північного Університету, 2011 р., 380 ст.;

2) «Голод, п'ятирічка і колгосп: румунські дипломатичні документи, 1926-1936 рр.», Бая Маре, Видавництво Північного Університету, 2011 р., 780 ст.;

3) «Голодуюча Росія: європейська гуманітарна діяльність за документами румунських архівів, 1919-1923 рр.», Тиргу Лепуш, Видавництво «Галаксія Гутенберг», 2012 р., 663 ст.;

4) «Питання біженців по через Дністро: дипломатичні документи і документи румунських розвідувальних служб, 1919-1936 рр.», Клуж-Напока, Видавництво «Аргонаут», 2012 р. 1000 ст.;

5) «Небажані: інформаційні, гуманітарні і безпечні сторони еміграції з Радянського Союзу до міжвоєнної Румунії», Клуж-Напока, Видавництво «Аргонаут», 2013 р., 490 ст.;

6) «Розвідувальна діяльність щодо Нікити Смокіна – лідера придністровських румун, переслідуваного румунською службою безпеки (Секурітате), 1952-1962 рр.», Клуж-Напока, Видавництво «Аргонаут», 2013 р., 344 ст.;

7) «Білоруська, кавказька, російська і українська еміграція під час Другої Світової Війни: організація, діяльність і орієнтація в румунській дипломатичній кореспонденції і докладах Спеціальної Розвідувальної Служби», Клуж-Напока, Видавництво «Аргонаут», 2013 р., 412 ст.;

8) «Гнат Порохівський» – український чемпіон Спеціальної Розвідувальної Служби: видання, документи, листи і фотографії», Клуж-Напока, Видавництво «Аргонаут», 2013 р., 458 ст.;

9) «Командор Саблін: керівник російських монархістів, переслідуваний розвідувальними службами Сігуранца і Секурітате, 1926-1959 рр.», Клуж-Напока, Видавництво «Аргонаут», 2014 р., 491 ст.;

10) «Білогвардійська еміграція і Російська Церква на території Соціалістичної Румунії: документи з архіву колишньої Секурітате, 1950-1952 рр.», Клуж - Напока, Видавництво «Аргонаут», 2014, 423 ст.;

11) «Імперія голоду: штучний голод в СРСР і вплив на румунський простір, 1921-1922, 1932-1933, 1946-1947 рр.», Бухарест, Видавництво «Філосо», 2014 р., 485 ст. Ще два томи цієї важливої серії вийдуть у світ до кінця 2014 р.

Недавно, 13 березня 2014 р., відбулася в Бухаресті презентація однієї з книжок серії, а саме: восьмий том, озаглавлений «Гнат Порохівський». Було багато запрошених, на чолі з представниками Посольства України в Румунії.

Презентація викликала у вищій мірі зацікавленість і мала великий успіх.

Ольга ПОРОХІВСЬКА-АНДРИЧ

Генерал М. Покорський, О. П.-Андрич і В. Гузун

ВІДКРИТИЙ УРОК У БИСТРОМУ

Давно вже встановлено Міністерством освіти, щоб кожного семестра проводились наукові практичні кружки по спеціальностях з метою зробити підсумки вивченого пройденого матеріалу, чи зразкові лекції з літератури або граматики. Цього семестру – 4 квітня 2014 р. викладачі української мови Мараморощини під керівництвом пані інспектор Симони Малярчук та радника при Міністерстві освіти пані Ельвіри Кодрі брали участь на відкритому уроці нашого колеги проф. Дутки Миколи в гімназійній школі с. Бистрий. Урок: повторення мор-

фології в VII класі, який пройшов успішно, у відкритому діалозі - професор-учні. Далі, за круглим столом, присутні обговорили хід уроку, педагогічні досягнення.

проф. Павло РОМАНЮК

Незабутні іменаМарко Черемшина і Сильвестр
Яричевський – однодумці

(До 140-річчя від дня народження Марка Черемшини)

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

Під впливом великого Каменяра формує свій світогляд, визначає життєвий шлях. Бажаючи опанувати слов'янські мови, поет переходить до Віденського університету, де слухає лекції видатного вченого-славеніста Ватрослава Ягича.

Як Марко Черемшина, так і Сильвестр Яричевський залишив після себе низку яскравих художніх творів, здобув світле ім'я серед письменників України. Навчаючись у Відні, Яричевський написав багато поезій, нарисів, оповідань, а також статей про мистецьке життя столиці. Для нього велике значення мала дружба з Марком Черемшиною. Обидва познайомилися під час навчання у Віденському університеті. 26 жовтня 1896 року вони стали членами академічного товариства "Січ", в якому перебували до кінця свого навчання у університеті (1901 р.).

Позитивним у діяльності товариства "Січ" було те, що в 1897 році його члени взяли активну участь в організації віча віденців, висловили своє обурення з приводу кривавих подій в Галичині, коли на виборах до Державної ради за вказівкою Міністра внутрішніх справ Казимира Бадені було 9 убитих, 9 поранено і 800 заарештовано селян.

За роки навчання у Відні Сильвестр Яричевський знаходить спільні творчі інтереси з Марком Черемшиною. Між ними зав'язуються добрі, дружні стосунки, які були у взаємній підтримці та доброзичливій критиці. Він часто приходив з однодумцями Мелетієм Кічурою та Романом Сембратовичем до Марка Черемшини на квартиру, де влаштовувались "літературні гутірки". Там кожен з молодих літераторів читав свої твори.

Під час перебування у Відні Сильвестр Яричевський відвідував робітничі товариства "Поступ", "Родина", "Кружок земляків", що об'єднували західноукраїнських трудящих, вигнаних безправ'ям і злиднями з рідної землі на чужину. Виступав на "вокально-декламаційних" вечорниках, організованих цим товариством на честь Тараса Шевченка.

Разом з Марком Черемшиною Яричевський відвідував товариство "поступових" студентів з Росії. Бували на їх вечорах, зборах, доповідях і користувалися великою бібліотекою.

Восени 1899 року головою товариства "Січ" став Марко Черемшина. Разом з Сильвестром Яричевським були на святкуванні Пушкінського ювілею, не взявши від виділу ніяких вказівок і директив.

Такі дружні взаємини між Черемшиною і Яричевським допомагали творчо взаємозбагачуватися. Після закінчення Віденського університету Сильвестр Яричевський працював у гімназіях Перемишля (Польща), Коломиї. 21 вересня 1904 року одержав посаду викладача української мови і літератури в нас, на Буковині, Кіцманській гімназії, директором якої був перекладач творів Тараса Шевченка на німецьку мову Сергій Шпойнарівський – уродженець села Драчинці.

Тут, у Кіцмані, Яричевський за розвідкою Михайла Івасюка розгортає педагогічну, громадсько-культурну і творчу діяльність. Він керує хором товариства "Боян", організовує в селах Кіцманщини товариства "Січ", приятелює з письменницею Костянтиною Малицькою, учителькою Лужанської школи, авторкою слів славетної пісні "Чом, чом, чом, земле моя...".

Кіцманська гімназія вважалась українським навчальним закладом, але документація велась німецькою мовою, серед учителів і службовців вона була розмовною. Загалом там панував німецький дух, німецька культура, яку всіляко підтримувала держава, що душила українську культуру, не даючи їй можливості розвиватися. В гімназії Яричевський працював лише два роки і був звільнений з роботи, бо її керівництво та царські функціонери дійшли висновку, що письменник негативно впливає на учнів, дає їм хибну політичну орієнтацію.

Поет залишився безробітним, але й надалі проживав тут, наполегливо працював над своїми творами. В цей час видає збірку

новел "Між тернями і цвітом" (1905 р.), поетичні книги "Пестрі звуки" (1904 р.), "Ангел-убійник" (1908 р.), драматичні твори "Горе мир" (1906 р.), "Січ іде" (1907 р.).

З 1909 року до останніх днів свого життя письменник мешкав у південно-буковинському містечку

Серет, що в Румунії. Викладав там у гімназії, а згодом став її директором. Мешканці містечка водночас обрали його своїм бургомістром. Не послаблює тут творчої діяльності: підготував до видання нову збірку віршів, видає драматичні твори "Княгиня Любов" (1912 р.), "Початок кінця" (1913 р.).

Читаючи літературне дослідження Михайла Івасюка про Сильвестра Яричевського, радіємо, що проживаючи в Румунії, він широко популяризував Тараса Шевченка серед тамтешнього населення. А коли на весні 1913 року до нас в Чернівці приїхав Іван Франко, Яричевський на честь його приїзду виголосив палку промову, в якій сказав, що "Франко є один з тих, що мають право промовляти до народу, промовляти за народ, бо він говорить пісню, громом, серцем, болем, як ніхто перед і по Шевченку".

Цікавим є той факт, що Сильвестр Яричевський був добрим знавцем іноземних мов, що дало можливість йому успішно займатися і перекладацькою діяльністю. Зокрема з перекладів німецькомовних поетів можна укласти велику антологію.

У своїх поетичних творах, новелах, оповіданнях та нарисах Сильвестр Яричевський торкався життя багатьох соціальних груп, простих людей різних національностей, які були доведені до відчаю і розпачу, бо жили в дуже жахливих умовах завдяки поневоленню іноземними можновладцями.

Помер Сильвестр Яричевський 30 березня 1918 року в містечку Серет, де проживав до останніх днів, та і похований.

Ось така життєва історія двох однодумців, у яких по-різному склались долі. Прикро, що маємо скупі відомості про творчу дружбу цих українських письменників, але й те, що відомо, вже говорить про їхнє переживання за долю простого народу та ненависть до поневолювачів їх рідного краю.

Щоразу, коли я їду в село мого дитинства Тулово, зупиняю свій погляд на кам'яний будинок з колонами, що в Снятині, в якому протягом п'ятнадцяти років (1912-1927 рр.) жив і творив відомий усьому світові новеліст Марко Черемшина. Так здається, що нібито й зараз він тут сидить в робочому кабінеті, плідно працює, приймає своїх друзів і знайомих, вислуховує селян, які шукали в нього поради і допомоги. Адже він у цьому місті в жовтні 1912 року на прохання Василя Стефаніка відкрив власну адвокатську контору, де працював до кінця свого життя. Тут зараз функціонує літературно-меморіальний музей його імені, все залишилось так, як було за його життя.

Як до минулих ювілейних дат, так і до 140-річчя від дня народження письменника 13 червня 2014 року тут було і буде урядовано багато експозицій і кожний, хто прийшов і прийде сюди вклониться співцеві Гуцульщини, припаде до високих джерел нашої національної духовності.

Обидва письменники, Марко Черемшина і Сильвестр Яричевський, мріяли про нові щасливі часи і "врадується вся Україна". Здійснилися віковічні мрії героїв їхніх творів, прагнення самих творців художнього слова до вільного, гідного життя. Тому все своє свідоме життя були серед людей, сіяли зерна віри в перемогу наших національних сподівань.

Йосип ПАЛЯТИНСЬКИЙ,

член Української Асоціації письменників Західного регіону,
лауреат літературно-мистецької премії ім. Марка Черемшини,
м. Кіцмань, Чернівецька обл.

ПЕТРО І ПАВЛО – ПЕРВОЗВАННІ АПОСТОЛИ ЄВРОМАЙДАНУ

Румунський уряд на пропозицію Посольства Румунії в Києві, в суботу, першого березня 2014 року, привезли військовим літаком одинадцятьох українських поранених активістів Євромайдану. Поранених було розташовано в чотирьох відомих Бухарестських лікарнях: Університетській, Флоряска, Маріус Наста та Багдасар Арсені. На прохання Радника-посланника Посольства України в Бухаресті Теофіла Рендюка, я радо погодився бути перекладачем і наглядати за пораненими, яких було інтерновано в лікарню Багдасар Арсені, та до цього діла скоро долучилось і молоде подружжя Михайло та Люба Колотило.

І так ми познайомились і разом провели цілий тиждень (у понеділок 10 березня вони повернулися в Україну) з нашими «первозванними апостолами майдану» Петром і Павлом, як ми називали Петра Пасічника та Павла Бісерова, через те, що вони були поміж першими активістами Євромайдану.

Ці двоє людей є представниками українського старшого і молодого покоління, які вийшли на майдан за кращу долю свого народу і своєї батьківщини.

72-річний пенсіонер Микола Пасічник із

міста Ладижин Вінницької області, якого було звинувачено в організації масових правопорушеннях і засуджено на 2 місяці арешту, після зустрічі з беркутівцями отримав струс мозку.

Миколу Пасічника затримали 22 січня на вулиці Грушевського у Києві.

«22 січня батько на один день приїхав до Києва, щоб взяти участь в урочистій ході до дня Соборності. Вранці він мені подзвонив і сказав, що вже під'їжджає до Києва. Після 12 постійно його набирав, але батько на слухавку не відповідав. Вже після 10-ої вечора мені

подзвонив слідчий і сказав, що батько в Оболонському райвідділі. Коли батько приїхав у центр, якраз почалися сутички. Він підійшов до вулиці Грушевського подивитися, що там коїться. І просто не встиг відбігти від «Беркуту». Один із міліціонерів вдарив його по обличчю дубинкою і батько втратив свідомість. У нього діагностували струс головного мозку. До Києва він приїхав із торбиною. У ній було дві рибини, шматок сала, півхлібини, дві півлітрові пляшки мінеральної води і туалетний папір. Це підтверджується протоколом опису. Слідчий до переліку речей дописав ще 7 пляшок коктейлів Молотова (...) У суді кажуть, що батько правою рукою кидав вибухові пристрої і бив працівників міліції та «беркутівців». А вона у нього вже кілька років не працює», – розповів журналісту Світлані Корженко («Gazeta UA») син Миколи Пасічника Денис.

Павло Бісеров, 22-річний юнак, вийшов теж в перші дні на Євромайдан.

Після перших жертв «Небесної Сотні» його затримали беркутівці і сильно побили. В нього теж був струс мозку, побиті груди і нога.

Ось такі вони наші Петро і Павло.

Михайло ТРАЙСТА

Душевна пожива

ІСУС ХРИСТОС – ЯК НАШЕ ЖИТТЯ

Вашому Українському Православному Вікаріаті, що в місті Сігеті, зайшло вже в традицію, щоб кожного року організувався Фестиваль духовної пісні і молитви, два рази на протязі одного року. Перший фестиваль колядки відбувається наприкінці місяця грудня в період, коли всі християни знаходяться на порозі празника Різдва Христового.

Другий фестиваль відбувається на початку весни на протязі Великоднього посту. Як один, так і другий фестивалі відбуваються в місті Сігеті в православній Українській церкві, де служить отець Микола Лаврюк – радник нашого Вікаріату поруч зі своїм сином отцем Маріусом Лаврюком.

Були пропозиції, щоб фестиваль, присвячений страстям Спасителя нашого Ісуса Христа, відбувався в іншій українській православній церкві. Теж на рівні нашого Вікаріату, але священники дійшли висновку, що найпідходящіше місце для цього невеселого та нерадінного фестивалю з сумними церковними піснями та молитвами було в Сігетській українській церкві, тому що назва її храму присвячена якраз страстям Ісуса Христа і носить назву «Хрестовоздвиженська церква».

Хоч ми вже відсвяткували світлий празник Воскресіння Ісуса Христа із мертвих, але не можемо не спогадати те, що ми, християни, оцінили пост, молитву, страсті, терпіння, хрест і смерть Ісуса Христа.

Тому, якщо продовжити слово про цей страсний фестиваль, хочемо нагадати, що він відбувся 30-ого березня в неділю четверту Великоднього посту. Кожна неділя з Великоднього посту носить одну назву.

А в четверту неділю минулого посту згадували одного чоловіка, який майже все своє життя прожив у монастирі в безлюдній пустелі. Іде бесіда про преподобного Івана Лівичника, котрий написав книгу, яку назвав «Лівичця»

(тобто дробина). Він дуже багато молився та постив, і це пояснення того, як ми крок за кроком маємо можливість підніматися до неба. Якраз в цьому полягає і пояснення нашого Преподобного Вікарія отця Івана Піцури, щоб наші молоді генерації християн та церковних хорів зустрічалися і у Великодньому пості, на протязі якого і через ці фестивалі знали, як потрібно приносити честь і шану Ісусові

Христові. Тим більше, що Великий піст – це час зустрічі, зустрічі із Христом, яка вимагає від нас уваги, чуйної шани.

Було всіх учасників цього фестивалю понад 160 осіб і була спільна пісня в ресторані «Куртя Веке» в м. Сігет. А також підвозка всіх учасників-хористів на цей фестиваль була забезпечена СУР.

За це приносимо щире подяку йому, тому що, скільки разів просимо допомоги в цьому напрямі, він ніколи не відказується, і скільки є в силі християнин, допомагає їм. Також, як я спостерігала і мала можливість зрозуміти, для проведення цього фестивалю, все завдячується отцеві Миколі Лаврюку як талановитому організатору, так і панові Івану Піцури як генеральному вікарію українських православних християн Румунії.

Якщо так старанно і мудро будуть розв'язуватися і в майбутньому всі справи в нашому Вікаріаті, то з цієї нагоди посмію сказати і такі слова: «Наша церковна пісня, наша православна віра ніколи не помре, ніколи не загине».

Не лише вечір в ресторані «Куртя Веке» (Старе Подвір'я), а також і транспорт всіх церковних хорів був забезпечений паном Мирославом Петрецьким, головою Марамороської філії СУР.

Без такої допомоги від СУР Фестиваль духовної пісні і молитви, присвячений Спасительним страстям Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа не мав відбутися на такому високому рівні на честь і хвалу Господу Богу Ісусові Христові, котрий самоохотно і добровільно та з великої любові до всіх людей постраждав за нас і ради нашого спасення.

Наприкінці фестивалю християни, присутні в церкві разом з хористами різних українських парафій, дали подяку Господу Богу, прекрасно заспівавши молитву «Отче наш».

У своєму привітальному слові отець Микола Лаврюк, радник Українського Вікаріату, побажав всім присутнім щасливих свят з празником Воскресіння Ісуса Христа, закінчивши промову словами: «Допоможи нам, Милостивий Госпode, подвигом добрим трудитися, період посту закінчити, у вірі єдність зберігати, голови невидимих зміїв знищити і переможцями над гріхами стати, щоб могли ми неосудно поклонитися і святому Воскресінню Ісуса Христа із мертвих.

Боже нам допоможи!

Симона ЛЕВА

До Дня матері

Тарас Шевченко: «У кожного своя доля...»

Для моєї співрозмовниці, жительки міста Кіцманя, інваліда загального захворювання Наталії Білової вона склалась непересічною. Народилася в сім'ї найактивніших учасників знаменитого сьогодні на весь світ повстання в'язнів в Норильських гулагівських таборів проти нелюдських умов утримання та жорстокості сталінських сатрапів. З тривогою і болем на серці згадує про тернистий життєвий шлях своєї матері Анастасії:

– Прийшла на цей Божий світ моя матуся 8 лютого 1925 року в селі Суходіл Перемишлянського району Львівської області. Понад усе любила свій край, чудову українську природу, а ще улюбленим заняттям було вишивання українського орнаменту. Вдома всі рушники, подушки були завітчані різноманітними кольоровими візерунками. А як прекрасно виглядав вишитий портрет Тараса Шевченка! Втішалися її роботою домашні вишивальниці, сусіди. Не раз сходилися до їхньої оселі, слухали розповіді старших про нелегке життя українців за часів кріпаччини, якою ціною доводилося здобувати волю.

До всього прислухалася маленька Настя, була цікавою і допитливою. Коли піросла, стала більше розуміти, як нелегко приходилося батькам, дідусям і бабусям. Україна переживала важкі часи, а тут ще випав голодомор 1932-1933 років. Пізніше – віроломний напад фашистської Німеччини.

– Страшно стає, коли пригадую ті часи, - не раз говорила нам моя ненька. – Адже довелося вести рішучу боротьбу за визволення свого краю і від більшовицької окупації, і від озвірілої німецької армії Адольфа Гітлера. На захист ставали віддані сини і дочки, які зі зброєю в руках боролися за волю України. Складні завдання випали на долю Організації українських націоналістів. Нелегку місію взяла на себе Українська Повстанська армія. У 16 років стала учасником національно-визвольних змагань, зв'язковою під псевдонімом “Калина” сотні “Чорного”.

Так розпочала свій життєвий шлях молода дівчина з Львівщини. Виконувала надзвичайно складні завдання, які давались від керівництва проводу ОУН. З часом почалися облави більшовицько-російськими військами та НКВД, а потім і арешти. Люті були до безміри. Не жаліли нікого, навіть жінок, які ось-ось мали стати матерями. А в яких умовах утримувалися арештанти!

Важко було це передати, – зі слізьми в очах розповідала моя матір. – Ізолятори досудового слідства були жахливі. Холодні камери. Їсти давали лишень так, аби не померти, дочекатися до вироку. А як насміхалися з вагітних жінок! Були такі випадки, коли слідчий, не дізнавшись нічого, бив кулаками їх у живіт, а конвоїри після того заставляли швидким кроком іти по коридору або напівсвідомих, скривавлених затягали в камери. Вона тоді була на п'ятому місяці вагітності, і випало на її долю бачити всі оці страхоття, жахливу поведінку і над нею. Як членкиню сотні “Чорного”, заарештували НКВДисти і кинули у Львівський слідчий ізолятор, камеру, в якій перебувало понад 30 нещасних вагітних жінок. Умов, як таких, не

було ніяких. Кругом сирість, пахло цвілістю, бетонна підлога. Отут і народила свою дочку Ярославу, мою старшу сестру.

– Яка склалася подальша доля вашої матері? – запитую у пані Наталії.

– Доля? Бодай не казати! Народивши дочку, вона ще рік і вісім місяців мала право її бачити, а потім, хто мав родичів, віддавали новонароджених на їх виховання (такий був наказ), а в кого не було нікого – забирали дітей в дитбудинки. Ось і вона змушена була віддати свою Ярославу до рідної сестри. Опісля почалися судові вироки, і в 1946 році її, як ворога народу, засудили на довічне “вільне поселення” в Норильськ. А далі вже самі знаєте, яке там було життя. Нелегка фізична праця, туга за рідним краєм, своєю домівкою...

Коли слухаю розповідь моєї співбесідниці, якось моторошно стає. Скільки пережила її матір за своє життя, через які тортури довелося пройти. Перебування в тюрмі, на примусових фізичних роботах в Норильську, повстання в'язнів тут у далекому 1953 році... Чого тільки не прийшлося перенести на собі цій людині! Неприємні спогади.

Наталія Білової

Тут, у далекій чужині, і народилася в 1956 році друга дочка Наталія, яка ділиться спогадами зі свого раннього, напівкаторжного дитинства.

– Мої батьки у засланні будували могутню Російську імперію на півночі, за що отримували миску баланди та шматок хліба з вістюками. Але настав час, коли, по милості Божій, прийшла відлига.

Скільки було промовлено гарних слів один одному, скільки пролито радісних сліз, бо вже можна було вдихнути на повні груди вільного повітря, позаду залишились зона зі своїми прикросами та бараки з клопами. Їхати до рідної домівки ще не дозволялось.

Після проведених 10, 15, 20 років у неволі, не кожна жінка могла мати дитину, тому народження немовляти було великою радістю і гордістю. Були ще поодинокі випадки, коли після звільнення інколи збиткувались над людьми. У новонароджених, ніби випадково, викручували ніжки.

Мої батьки теж зазнали страждань, коли дізнались, що друга дитина (тобто я) має травму, хоча інвалідність ніхто не оформляв. Зате зробили першу операцію, потім другу.

Коли лікар увійшов до палати, присів на моє ліжко і, дивлячись добрими очима, сказав:

“Славна дівчина, ось зробимо операцію і ти будеш гарно ходити, рівненько”.

– Я буду танцювати? Як балерина?

Лікар посміхнувся, з кишені білого халата дістав маленьку шоколадку:

– Будеш, обов'язково будеш!

В палату прийшла медсестра, зробила всі необхідні процедури, час від часу глядячи мене по голові. “Ти хороша дівчинка”, - казала вона, а голос чомусь тремтів...

Натягнувши покривало на голову і склавши ручки так, як мене вчила мама, тихенько я шепотіла “Отче наш...”.

Привезли носилку, сестричка мене не підганяла, лише тихенько сказала: “Пора, пора – лікарі тебе чекають”.

Сльози полились з очей, захотілося бути поряд з мамою, татом, обійняти їх і зовсім не хотілося в операційну. Після наркозу язик почав плутатись, голова схилилась і каталка повезла мене туди, звідки доносились голоси та дзенькання інструментів.

Операція затягнулась, вже пройшло декілька годин, щось не виходило, а час спливав і я почала приходити до тями.

...Операційна зала була залита світлом від величезної лампи. Внизу, біля стола тіні лікарів, якісь тривожні голоси, молода лікарка, яку сварять. Опустивши очі нижче, бачу, як по її обличчю течуть сльози. Чого вона плаче? Така добра, завжди привітна. І мені захотілось її поцілувати. Прозора сльоза була такою гарячою, що обпекла мене. Лікарка зірвала маску з обличчя і побігла до дверей. Я за нею. Тільки вона – в двері, а я – через стіну.

У повітрі ще відчувається запах ефіру і ліків. У коридорі на стільці сидить чоловік, нога в гіпсі, біля нього милиці. В повітрі відчувається смачненький запах – скоро обід. Моя лікарка перетинає коридор і йде до ординаторської. У той час, коли двері відкрились, відчула, як щось тягне мене назад. Враз все перекрутилось, промайнуло – і темнота.

Впродовж 6 днів я не могла прийти до себе. Неначе каракалась на величезну гору, де сяяло світло, а дістатись не вдавалось. Як альпініст, зривалась і падала. Боже, допоможи!

Десять далеко чую нечіткі голоси, силою, як лиш можу, привідкриваю повіки. Моя мама шепоче молитву, просить залишити мене на цім світі.

Моя мила матусю, дякую тобі за твою молитви та любов, які охороняли мене у житті. Вклоняюсь лікарям, які старались виправити помилки своїх колег.

– Ось такі спогади з мого дитинства. Пробігло немало часу з того тривожного дня, вирости мої діти, підростають онуки, та незважаючи на життєві перепони, легенько пританцювую, насолоджуюся красою природи, дивовижним звучанням музики, щедрістю людей і Божим благословенням.

(Далі буде)

Йосип ПАЛЯТИНСЬКИЙ,
член Національної спілки журналістів
України,
м. Кіцмань, Чернівецька
область України

ПАСКАЛЬ: «Велич людини тим значніша, що вона усвідомлює свою нікчемність»

«**Б**агато величного є на землі, але немає нічого величнішого, ніж людина» – говорить Софокл, а Б. Паскаль, наче доповнює, і пише: «Велич людини тим значніша, що вона усвідомлює свою нікчемність».

Хоча кожна людина – це окрема одиниця, але людей єднає їх відношення до роду, до раси, релігії, культури, соціальних класів тощо. Це незаперчує і не зменшує велику різницю між людьми, яка вибирає і формує з чисельної тьми окрему особистість, яку важко розпізнати у величезній різноманітності.

Кожна людина має свої думки, почуття, здібності, позитивні і негативні риси характеру, свої чесноти, свої гріхи, носить в собі невидимий образ, неказані думки, невиявлені почуття, бажання неспокої, грішні думки, що ніколи не сповнилися, свої мрії і бажання, неказані нікому. Людина важко пізнає сама себе.

Якщо б добре себе знала, тоді краще б знала і ближніх, поводитися б краще і морально досягла б досконалості (розуміється, відносно).

Але кожна людина виправдовує сама себе, вважає себе кращою від інших, розумнішою, добрішою, здібнішою, і тому думає, що їй належить більше, ніж іншим. Бачить гріхи і недоліки інших, хвалиться, виправдовується, і так появляється егоїзм, ворожнеча, наклепи, зависть, крадіжка і вбивство. Амбітність, самолюбство осліплюють людину, не дозволяють заглянути в свою душу, придивитися добре, що там діється. Якщо з людиною поводяться нормально, то вона чудово реагує. Запитуємось і не знаходимо відповіді, чому одна людина добра, інша зла, добродушна або запекла, миролюбна, або рзобійник, грішна чи праведна, щиросердечна чи розбещена, віроломна або свята. Всі людські дії, жести, слова, на перший погляд банальні, носять в собі наші думки й почуття. Людина на протязі життя може себе вдосконалювати, а з часом зовсім себе перевиховати, знати що таке добро і зло, милосердя і жорстокість. Шлях до добра не простий і не завжди легкий, тому треба вчитися бути добрим, уважним до людей і дбати про них, коли є нагода і можливість.

Доброта, людяність і порядність – це ті риси характеру, якими повинна володіти кожна людина, якщо вона намагається бути такою, то й живе щасливо. Доброту треба виявляти і словом, і ділом. Слово може бути другом, але й ворогом; може потішити, підбадьорити, підняти з невіри, але може й образити, завдати болю, поранити і навіть убити.

Людина стає повноцінним членом суспільства, будучи не тільки об'єктом, але й суб'єктом соціалізації, засвоює соціальні норми і культурні цінності, виявляє активність,

саморозвиваючись і самореалізуючись у суспільстві. І так кожна людина є силою, що ставить наріжний камінь нашого існування, модельована на добро, чи на зло. Кожна людина переживає тисячі емоцій, які тільки можуть бути. Чи то радість, чи то страх, ненависть, чи кохання. Людині притаманно щось робити, щось сказати. Епікур радить: «Завжди працюй. Завжди люби. Люби дружину, люби дітей більше самого себе. Не чекай від людей подяки і не засмучуйся, якщо тобі не дякують».

Сучасна людина – найвільніша і найзаможніша від усіх своїх предків, в той самий час вона найслабша духом, залежна від комфорту і споживання, незалежна в своїх розсудах і в переважній більшості пустословна. Вміє приховати свої хиби, недоліки і знає притворитися в ангела. Часто людина одне думає, а інше робить, по різному поводить себе прилюдно й на самоті. Тому народна приповідка каже: «Людину не можеш впізнати як слід навіть тоді, коли з нею з'їж тони солі».

Розумна людина – ніжна, уважна, скромна, насолоджується всіма благами життя, уміло організовує своє щоденне буття. Щоби бути щасливою людиною, мудреці радять нам позбутися ненависті, жити скромно, робити милостиню і чекати менше від інших, а основне – не забувати бути людиною:

Ти знаєш, що ти людина?

Ти знаєш про це, чи ні?

Усмішка твоя – єдина,

Очі твої – одні. (В. Симоненко)

В житті бувають дні ясні, добрі, але бувають й чорні, або хмурі. Все треба прийняти ласкаво, бо так складається життя «... не нам твої діла судити» (Т. Шевченко)

Людина боїться смерті, бо не може собі уявити, що станеться з нею після смерті, звідки вона не може повернутися, боїться невідомого. Від смерті не можна відкупитися, але кожна людина залишає за собою якісь сліди, добрі чи злі. Наближення смерті невблаганно ставить перед людиною питання про те, заради чого вона жила, що вона зуміла або встигла зробити. Це питання розглядає по-різному проста людина і людина освічена, яку може підбадьорити М. Сухомлинський: «Людина народжується не для того, щоб безслідно зникнути, нікому невідомо. Людина народжується для того, щоб залишити після себе слід вічний. Людина залишає себе насамперед у людині. У цьому наше безсмертя. У цьому найвище щастя. Сенс життя».

Василь АРДЕЛЯН

Святкування 200-тої річниці від дня народження Тараса Шевченка в румунських повітах Сучава, Тульча та Яси

(Закінчення. Початок на 6 стор.)

В рамках святкування 200-річчя Тараса Шевченка, на за-прошення голови Союзу українців Румунії Тульча Дмитра Черненка, голови СУР Стефана Бучути, Алла Кендзера та Валентин Сперкач 30 березня узяли участь в урочистому покладанні квітів до пам'ятника Т. Шевченка та урочистому концерті, присвяченому цій знаменній даті в місті Тульча. У покладанні квітів узяли участь керівники міста, представники українських повітових громад Тімішора, Пардіни, Катерлезу та села Летя.

Фото на згадку про концерт в м. Сучава: вокальний ансамбль «Джерело», Світлана Сасу, Іван Дерда, Бореслав Петрашук, Генеральний Консул України в Сучаві Василь Боєчко з дружиною та працівники консульства.

Українські митці розпочали свій мистецький звіт Великому Кобзареві виставкою народного мистецтва, друкованої продукції та великим концертом, який засвідчив велику пошану Тарасу Шевченку. На закінченні урочистостей Алла Кендзера нагородила Голову СУР Тульської філії Дмитра Черненка та редактора журналу «Наше слово» Ірину Мойсей Почесною грамотою Товариства «Україна-Світ» «за вагомий особистий внесок по святкуванню 200-річчя Т. Шевченка».

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ПРИЙШЛА ВЕСНА! ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Нарешті до нас прийшла весна! Радусь вона нас і теплим сонечком і своєю зеленою ковдрою, яка покриває і вдягає ще холодну, ледь розмерзлу землю, появляються ще несмілі підсніжники, чи бриндушки, з-під сухого листячка, вбирає дерева в білі пахучі квіти і показує нам свою найкращу картину, яка надає нам доброго, щасливого настрою, охоти виходити серед природи вдихнути чистого пахучого запаху, почути щебетання пташок, що вже починають збирати все потрібне для їхнього гніздечка, щоб завести свою пташину сімейку.

Місяць квітень – це місяць весни та гарних свят – Вербної Неділі, Живного четверга та Христового Воскресіння, яке гуртує все християнське людство до Храму Божого з повними кошиками пасочок та писанок, щоби всіма радіти Воскресінню Сина Його.

Тож радіймо весні, радіймо Воскресінню Христовому, бо в цей період всі ми стаємо щасливішими і добрішими.

Дорогі наші діти, вітаємо вас ще раз з Весною Красною, що не забуває до нас приходити щороку!

Подумаймо і побажаймо всім дітям України, щоб в ці дуже трудні і нелегкі дні небо було чисте,

Я ваша Весна!

спокійне і щоб прийшов і до них гарний, мирний та щасливий Великдень!

Смачної вам паски, гарних Великодніх ігор коло церкви!

Христос воскрес! Воістину воскрес! (І.П.-К.)

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР

ПАСКА

Тішиться маленька паска,
Тішуся і я, –
Що несуть її святити,
Що вона моя.

Микола ЩЕРБАК

ВЕЛИКДЕНЬ

Великий день! Великий день!
Ясний Великдень на землі!
Багато радості й пісень
приніс нам янгол на крилі...
Веснянку діти хороводять –
Христос воскрес! Христос воскрес!
Сьогодні й сонце не заходить,
а сяє й сяє із небес.

Чи знаєте ви, що...

◆ Найдавнішою з відомих рукописних книг давньоруської писемності є Остромирове Євангеліє, переписане в 1056-1057 роках у Києві. Надзвичайно висока майстерність письма і художнього оздоблення цього твору свідчить, що ця книга не була першою у давній Русі.

◆ Найменша у світі книга, створена українським майстром М. Сядристим, має назву «Кобзар». Її площа – 0,6 кв.мм. Вона майже у 19 разів менша від найменшої японської книги.

Сторінки настільки тонкі, що перегортати їх можна лише кінчиком загостреного волоска. Зшити книгу павутинкою, а обкладинка зроблена з пелюстки безсмертника.

◆ 3 квітня 1933 р. у Херсоні український хірург Юрій Вороний вперше у світі виконав клінічну пересадку нирки (26-річній жінці пересадили орган 60-річного померлого чоловіка).

(1895-1961)

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Гончар Олесь Терентійович
03.04.1918—14.07.1995

Український письменник, літературний критик, громадський діяч, перший лауреат премії імені Тараса Шевченка (1962), голова Співки письменників України (1959 – 1971), академік НАН України (1978)

Роман Олеся Гончара «Собор» тричі номінувався на Нобелівську премію.

роману розпочалися відразу після поширення цієї інформації. Звідки взяли чутки? Секретар обкому, друга самого Брежнєва, в одному з найогидніших персонажів роману впізнав самого себе. Ось і довелося компетентним органам фабрикувати «нищівний компромат» – чутки про Папу Римського і про Нобеля. А Ватикан, найімовірніше, і сном-духом не відав про «Собор», адже перекласти й видати за кордоном його тоді ще не встигли...

Вдруге. Наступний нобелівський епізод відбувся за два десятиліття. У грудні 1989 року в щоденнику Гончара з'явився запис: «Професори заокеанських університетів повідомляють у своїх листах, що вони висунули «Собор» на Нобелівську премію 1990 року...» Проте премії письменник не отримав, хоча шанси на це були, бо до України над-

ходив запит у лютому 1991 року з Стокгольма. Нобелівський комітет з літератури, який саме в лютому розпочинає попередній відбір кандидатур, цікавився, чи підтверджують в Україні висунення «Собору» на премію? Звичайно, номінацію підтвердили, та, на жаль, фортуна й цього разу не всміхнулася Гончару.

Втретє. У лютому 1994-го письменник занотував у щоденнику: «Інститут літератури подає автора «Собору» на Нобелівську. [...] Ставлюсь до цього спокійно. Скоріш за все, й цього разу все кінчиться безрезультатно». Так і сталося. Продовжитися нобелівським перегонам Олеся Гончара вже не судилося. Влітку 1995-го він пішов із життя, а, згідно зі статутом, Нобелівські премії присуджують тільки живим.

Вперше. У лютому 1968 року Гончар занотував у щоденнику: «Вчора був у Спільці: літературна братія в переполосі... Нібито чув хтось з римських передач, що Папа Римський висунув «Собор» на Нобелівську премію». Навіть чутки про таку номінацію могли принести багато неприємностей номінанту. Так і сталося. Гоніння на автора

РАДІСТЬ ВЕСНИ

Прийшла весна і в Мараморощину. Учні школи Коштіль взяли посадити по деревцві в загорожі школи.

проф. Павло Романюк

28 років від ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

У ніч з 25 на 26 квітня 1986 р. сталася найстрашніша технологічна катастрофа в історії людства – вибух на 4-му енергоблоці Чорнобильської атомної електростанції.

Минає 28 років від Чорнобильської катастрофи, яка заподіяла Україні великі втрати, які не можна забути.

Перша літописна згадка про Чорнобиль датує з 1193 р. А деякі історики стверджують, що давня назва Чорнобиля – Стрежів. Містечко було центром удільного князівства. У ньому був замок, який в 1473, або 1482 р., був зруйнований. В 1362 р. Чорнобиль захоплюють литовці. У XVI ст. замок був відбудований. З того часу Чорнобиль був центром повіту. В 1793 р. місто ввійшло до складу Київської губернії. В 1900 р. тут налічувалось 16.740 жителів.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ТА З ПРАЗНИКОМ ВОСКРЕСІННЯ!

♦ Стелуцу ДЕРЕШТЯНУ (2 квітня 1953 р.) – референта відділу з питань кадрів при Центральному приміщенні Союзу українців Румунії.

♦ Ельвіру КОДРЯ (6 квітня 1968 р.) – уродженку українського села Вишавська Долина, Мараморощина, радника в Міністерстві освіти Румунії для української нацменшин, автора робочого зошита для школярів «Я вчуся писати по-українськи». Гарна і добра українка, випускниця Сігетського ліцею та Бухарестського факультету іноземних мов, дбає, щоб Олімпіади з української мови проходили успішно та щоб наші учні представлялися на висоті і приносили нам усім радості і гордості. Бажаємо раднику Міністерства освіти Румунії багато успіхів у подальшій роботі.

♦ Ірину ПЕТРЕЦЬКУ (7 квітня 1933 р.) – випускницю Сігетського українського педагогічного ліцею, довголітню учительку, яка за весь свій викладацький період, і не лише, боролась за те, щоб верхньорівнянські учні вчилися своїй рідній українській мові навіть і коли за її викладання не платили. Завдяки таким нашим учителям, випускникам тих наших українських ліцеїв не легких післявоєнних років, які кінець-кінцем

було закрито, на своїх місцях не замерла рідна мова.

♦ Івана АРДЕЛЯНА (8 квітня 1938 р.) – священника-пенсіонера марамороського с. Бистрий, вірного служителя української православної церкви в Румунії, батька 9 дітей. Все своє життя приділяє вихованню молоді в Бистрому, з якими бере участь в українських подіях на Мараморощині, і не тільки.

♦ Вікентія НИКОЛАЙЧУКА (9 квітня 1940 р.) – голову Галацької повітової філії СУР, співзасновника цієї організації, який дбає, щоб вона існувала, щоб про українців цього краю знали і поважали їх. Побажаймо подальших успіхів п. Николайчуку.

♦ Богдана КЛЕМПУША (9 квітня 1979 р.) – редактора «Радіо-Інтернаціонал», доброго і щирого українця, члена СУР, вихідця з українського марамороського села Вишавська Долина.

♦ Маріанну МІХАЙЛЯНУ (14 квітня 1956 р.) – секретаря Румуно-української торгової палати, скарбника Бухарестської філії СУР та заступника голови Жіночої організації, випускницю факультету іноземних мов

(російська-румунська) Бухарестського університету, яка деякий час працювала викладачем та прекладачем.

♦ Юрія ПАРАЩИНЦЯ (19 квітня 1942 р.) – уродженця українського марамороського села Ремети, викладача музики, відомого диригента, композитора та автора пісеньки для дошкільнят «Рідний краю!...» та Антології «ГРУПЕТТО», який нещодавно вийшов друком за фінансування СУР.

♦ Михайла МАЧОКУ (24 квітня 1932 р.) – голову Сатумарської філії СУР та першого заступника голови СУР, доброго, відданого та активного українця, уродженця с. Ремети, Мараморощина. Своєю наполегливою і настійливою працею п. Мачока зміг зробити так, щоб у м. Сату Маре наш геній Т. Шевченко дивився на всіх нас українців з свого п'єдесталу добрими очима, розуміючи, що ми наслідували його слова «І чужого научайтесь, й свого не цурайтесь!». Нещодавно вийшла друком книга «Тарас Шевченко – Апостол Українського народу», на честь 200 років від його народження, упорядник якої пан Мачока. Дальшої та успішної Вам роботи на ниві українства, пане Мачока!

ЦЕРТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

ВЕЛИКОДНІЙ ЯРМАРОК

(Закінчення. Поч. на 7 стор.)

Саме це і спонукало мене взяти її коротке інтерв'ю. Увічлива, вона радо погодилася відповісти на кілька запитань. Таким чином, я довідався, що вона знала малювати писанки ще з дитинства тільки в 10 років, а навчилася цього від своєї мами, яка, в свою чергу знала це від своєї мами, тобто бабки Родіки. Отож, ця майстерність передавалась від одного покоління до іншого. А це не дивно, бо в Чумирні, звідки походить її батьківська родина, писанкарство є давньою традицією. Хоч Родіка вже здавна займається писанкарством, тільки в останні роки вона рішила виставляти писанки публічно. А це шкода, бо краса її писанок і

майстерність виконання дорівнює всім іншим «установленим» писанкарям, і ці писанки можуть бути виставленими будь-коли навіть і на міжнародних, закордонних виставках. Бойчук Родіка дотримується традиційних моделей і красок, але має і власні творчі ідеї, що і спричинюється до оригінальності її писанок.

Усміхаючись, вона сказала, що і її чотирирічний синок теж зацікавлений писанкарством та вже відтепер охоче старається «схопити секрет» цього мистецтва. Втішне те, що писанкарством захоплюються діти з малих років, а це запорука того,

що ця майстерність останеться в певних руках.

Ярмарок відвідало значне число осіб – мешканців міста, румунських і закордонних туристів, які вже відтепер знаходяться в цих околицях з нагоди Великодніх Свят. Всі вони високо оцінили виставлені товари, головне писанки, талант і майстерність виконавців.

Таким чином, і цього річного ярмарок відбувся успішно, що було відзначено і в місцевій сучасній пресі, а ми доводимо це до відомості і нашим українським читачам часопису «Вільне слово».

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.